

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

http://www.vlada.si/

Predsednik Državnega zbora

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto: 25 -09- 2015	
Šifra: 541-01/15-21/1	
Povezava:	
EPA: 768-VII	EU:
Sign. zn.:	
Kratica:	

EVA: 2015-2611-0056
Številka: 00711-10/2015/10
Datum: 23. 9. 2015

Vlada Republike Slovenije je na 72. dopisni seji dne 23. 9. 2015 določila besedilo:

– Predloga zakona o dopolnitvi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev – nujni postopek,

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem na podlagi 143. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13).

Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru, da predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da se preprečijo težko popravljive posledice za delovanje države. Sprejem zakona je vezan na izvršitev državnih proračunov za leti 2016 in 2017. S predlagano spremembo upoštevamo Ukrepe za nadaljnjo javnofinančno konsolidacijo, ki med drugim določajo, da bodo na področju transferov posameznikom in gospodinjstvom sprejeti ukrepi, ki bodo ob upoštevanju cilja doseganja srednjeročnega strukturnega salda (podaljševanje veljavnosti posameznih varčevalnih ukrepov), zagotavljali ustrezni socialno ekonomski položaj posameznikov in spodbudili domačo potrošnjo.

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01, 23/02 – popr., 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11, 64/12 in 10/14) in 235. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) določila, da bodo kot njeni predstavniki pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- dr. Anja Kopač Mrak, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Martina Vuk, državna sekretarka, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Peter Pogačar, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Štefan Lepoša, v. d. generalnega direktorja Direktorata za socialne zadeve, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Damjana Košir, generalna direktorica Direktorata za trg dela in zaposlovanje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. Ružica Boškić, generalna direktorica Direktorata za družino, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Mag. Darko Krašovec
generalni sekretar

Priloga: 1

PREDLOG
EVA 2015-2611-0056
NUJNI POSTOPEK

ZAKON

O SPREMEMBI ZAKONA O UVELJAVLJANJU PRAVIC IZ JAVNIH SREDSTEV

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO in 57/15), ki ureja uveljavljanje dvanajstih pravic, med drugim določa tudi upravičenost do otroškega dodatka in do državne štipendije, pri čemer upravičenost do teh dveh pravic (tako kot drugih pravic iz javnih sredstev) veže na materialni položaj posameznika ali družine. Zakon tako določa, da so do otroškega dodatka upravičeni tisti starši ali druga oseba, pri katerih dohodek na družinskega člana mesečno znaša od 0 do 99 % povprečnega mesečnega dohodka oziroma je uvrščen v enega od osmih dohodkovnih razredov. Državna štipendija pa pripada tistemu dijaku ali študentu, pri katerem dohodek na družinskega člana mesečno ne presega 64 % povprečne plače. Z Zakonom za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12-ZPIZ, 104/12-ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOsn-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14 in 24/15 – odl. US) in pozneje z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 99/13; v nadaljevanju: ZUPJS-C) sta bili zaradi varčevanja ti dve pravici delno omejeni tako, da je otroški dodatek pripadal tistemu od staršev za otroka do 18. leta starosti, kjer dohodek na družinskega člana ni presegel 64 % povprečne plače na družinskega člana, oziroma tistemu dijaku ali študentu, pri katerem dohodek na družinskega člana ni presegel 53 % povprečne plače na družinskega člana. ZUPJS-C je to omejitev vezal na gospodarsko rast, in sicer naj bi bili ti dve pravici omejeni do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka družbenega proizvoda pri državni štipendiji oziroma 2 odstotka bruto domačega proizvoda pri otroškem dodatku. Gospodarska rast v lanskem letu je že presegla 2,5 odstotka družbenega proizvoda, zato prehodno obdobje za ti dve pravici preneha veljati 1. januarja 2016. Ker pa so finančne zmožnosti državnega proračuna še vedno manjše od potrebnih sredstev, se s tem zakonom predvideva delno podaljšanje prehodnega varčevalnega obdobja.

Predlagano spremembo ukrepa podpira tudi ugotovitev OECD, da se med šolajočo mladino zaradi dohodkovne neenakosti pojavlja segmentacija, ki preprečuje šolanje mladim iz socialno ogroženih družin. Ustrezna raven izobrazbe je ključna za vključevanje mladih na trg dela, zagotavljanje ustrezne ravni njihove socialne varnosti, pa tudi povečevanje konkurenčnosti gospodarstva. Predlog

spremembe omogoča delno uveljavitev izplačevanja državne štipendije na podlagi 5. dohodkovnega razreda, na podlagi katerega se kot navedeno državna štipendija v skladu s trenutno veljavno zakonodajo ne izplačuje.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

S predlagano spremembo zasledujemo ukrepe za nadaljnjo javnofinančno konsolidacijo, ki med drugim določajo, da bodo na področju transferjev posameznikom in gospodinjstvom sprejeti ukrepi, ki bodo ob upoštevanju cilja doseganja srednjeročnega strukturnega salda (podaljševanje veljavnosti posameznih varčevalnih ukrepov), zagotavljali ustrezni socialnoekonomski položaj posameznikov in spodbudili domačo potrošnjo. Prenehanje ukinitve državnih štipendij za upravičence iz 5. dohodkovnega razreda je vezano na drugi odstavek 25. člena ZUPJS-C – prehodne in končne določbe, ki določa, da so ne glede na 23. člen zakona v obdobju do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 odstotka bruto proizvoda, do državne štipendije upravičeni državljani Republike Slovenije, ki izpolnjujejo pogoje po tem zakonu in po zakonu, ki ureja štipendiranje, in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo v preteklem letu pred vložitvijo vloge ne presega 53 % neto povprečne plače na osebo v istem obdobju. V tem primeru bi bilo treba zagotoviti 13,5 milijonov evrov dodatnih sredstev za okrog 11.800 novih upravičencev do državne štipendije.

Za državni proračun bi bila to prevelika obremenitev, zato se predlaga prehodno obdobje do uvedbe predlaganega ukrepa, v katerem bodo do državne štipendije upravičeni tisti, katerih povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 56 % neto povprečne plače. Po prehodnem obdobju, ki je vezano na gospodarsko rast in rast stopnje delovne aktivnosti, bodo do državne štipendije upravičeni vsi iz 5. dohodkovnega razreda (nad 53 % do 64 % neto povprečne plače), ob delni omejitvi dohodkovnega razreda v prehodnem obdobju pa bo dodatno treba zagotoviti le 3,68 milijonov evrov.

2.2 Načela

Predlog zakona ne posega v temeljna načela veljavnega zakona.

2.3 Poglavitne rešitve

Zaradi predlaganih sprememb zakona v državnem proračunu ne bo treba zagotoviti 13,5 milijonov evrov dodatnih sredstev za okrog 11.800 novih upravičencev do državne štipendije, temveč 3,68 milijonov evrov za 3218 novih upravičencev do državne štipendije. V tem prehodnem obdobju bodo do državne štipendije upravičeni tisti, katerih povprečni mesečni dohodek na osebo ne presega 56 % neto povprečne plače. Ko bo nastopilo leto, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 % bruto domačega proizvoda in hkrati rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let preseže 1,3 odstotne točke, pa bodo do državne štipendije lahko upravičeni vsi tisti, ki sodijo v 5. dohodkovni razred (nad 53 % do 64 % neto povprečne plače).

V predlagani noveli zakona gre za **podaljšanje začasnega ukrepa omejitve otroškega dodatka za upravičence iz sedmega in osmega dohodkovnega razreda. Zneski otroškega dodatka v petem in šestem dohodkovnem razredu se povečajo na raven pred uveljavitvijo varčevalnih ukrepov, pri čemer ostanejo zaradi delne sprostitev varčevalnih ukrepov na področju državnih štipendij za upravičence od 56 % do 64 % povprečnega mesečnega dohodka na osebo zneski višji.**

Predlog vsebuje tudi spremembo določbe, ki upravičencu do državne štipendije omogoča možnost izbire med različnimi štipendijami, predvsem Zoisovo oziroma državno štipendijo. S to spremembo se želi omogočiti, da bi vlagatelj, ko vlaga vlogo za dodelitev štipendije lahko izbral med navedenima vrstama štipendije. Predlagana sprememba bi omogočila, da se upravičenec do državne štipendije slednji odpove tudi za nazaj, vendar najdlje od začetka trenutnega šolskega oziroma študijskega leta.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Sprejetje predlaganega zakona v delu, ki se nanaša na državne štipendije, bo pomenilo 9,82 milijonov evrov prihranka za državni proračun zaradi podaljšanja delne zamrznitve dela petega dohodkovnega razreda (od 56 % do 64 % povprečnega mesečnega dohodka na osebo) pri pravici do državne štipendije.

Omeniti je treba, da bi bilo v primeru nespremenjene zakonodaje treba zagotoviti 13,5 milijonov evrov dodatnih sredstev za državne štipendije v letih 2016 in 2017. Za zagotovitev pravice do državne štipendije za upravičence iz dela šestega dohodkovnega razreda (od 53 % do 56 % povprečnega mesečnega dohodka na osebo) je potrebnih 3,68 milijonov evrov v letih 2016 in 2017.

Sprejetje predlaganega zakona v delu, ki se nanaša na otroški dodatek, bo pomenilo 16,2 milijonov evrov prihranka za državni proračun zaradi podaljšanja začasne zamrznitve sedmega in osmega dohodkovnega razreda pri pravici do otroškega dodatka.

Omeniti je treba, da bi bilo v primeru nespremenjene zakonodaje za otroške dodatke treba zagotoviti 20,2 milijonov evrov dodatnih sredstev v letih 2016 in 2017. Za zagotovitev pravice do polnega otroškega dodatka za upravičence iz petega in šestega dohodkovnega razreda je potrebnih 4 milijone evrov v letih 2016 in 2017.

Sprejetje predlaganega zakona bo skupno pomenilo za 26,02 milijona evrov manj odhodkov za državni proračun na letni ravni.

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Ta zakon ni predmet usklajevanj s pravnim redom Evropske unije.

Ker gre za podaljšanje veljavnosti varčevalnih ukrepov, ki so bili vzpostavljeni zaradi gospodarske in finančne krize, ki pa jih ni mogoče v celoti odpraviti zaradi pomanjkanja sredstev v državnem proračunu, primerjalnopravni pregled ni mogoč.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Sprejetje zakona bo imelo posledice za socialno področje, in sicer na pravice iz starševskega varstva in družinskih prejemkov ter družinska razmerja omejitve otroškega dodatka za upravičence iz sedmega in osmega dohodkovnega razreda. Zneski otroškega dodatka v petem in šestem dohodkovnem razredu se povečajo na raven pred uveljavitvijo varčevalnih ukrepov, pri čemer ostanejo zaradi delne sprostitev varčevalnih ukrepov na področju državnih štipendij za upravičence od 56 % do 64 % povprečnega mesečnega dohodka na osebo zneski višji. S sprejetjem zakona se bo tako izboljšal materialni položaj družin v petem in šestem dohodkovnem razredu.

Sprejetje zakona bo imelo posledice še za zaposlenost in trg dela. Delna sprostitev varčevalnega ukrepa, ki gre v smeri izplačila državne štipendije za del petega dohodkovnega razreda, bo preprečila nadaljnji pojav segmentacije, ki ga med šolajočo se mladino povzroča dohodkovna neenakost. Namen štipendiranja je spodbujanje izobraževanja in doseganje višje ravni izobrazbe štipendistov, pri čemer bo s predlaganim ukrepom več štipendistom iz socialno ogroženih družin omogočen dostop do državne štipendije.

Sprejetje zakona ne bo imelo drugih posledic.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Javnost v pripravo zakona ni bila vključena, ker je namen zakona zgolj podaljšanje nekaterih ukrepov za zagotavljanje javnofinančne stabilnosti države.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

- dr. Anja Kopač Mrak, ministrica
- Martina Vuk, državna sekretarka
- Štefan Lepoša, v.d. generalnega direktorja
- Damjana Košir, generalna direktorica
- mag. Ružica Boškić

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO in 57/15) se v 42.c členu za prvim odstavkom doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko upravičenec pravici do državne

štipendije odpove tudi za nazaj, vendar le od začetka tekočega šolskega ali študijskega leta, pri čemer je dolžan že prejeta javna sredstva iz tega naslova za tekoče šolsko oziroma študijsko leto vrniti.«.

Dosedanja drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

2. člen

(1) Ne glede na drugi odstavek 22. člena zakona so v obdobju do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 % bruto domačega proizvoda in hkrati rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let preseže 1,3 odstotne točke, do pravice do otroškega dodatka upravičene le tiste osebe iz prvega odstavka 22. člena zakona, ki so uvrščene v prvi do vključno šesti dohodkovni razred.

(2) Ne glede na drugi odstavek 22. člena zakona v obdobju do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 % bruto domačega proizvoda in hkrati rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let preseže 1,3 odstotne točke, znaša otroški dodatek za otroka v srednji šoli, vendar najdlje do 18. leta, v družini, kjer povprečni mesečni dohodek na osebo v odstotku od neto povprečne plače znaša nad 56 % do 64 %:

- za prvega otroka 43,44 eurov;
- za drugega otroka 51,10 eurov;
- za tretjega in naslednjega otroka 71,17 eurov.

3. člen

Ne glede na 23. člen zakona so v obdobju do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 % bruto domačega proizvoda in hkrati rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let preseže 1,3 odstotne točke, do državne štipendije upravičeni državljani Republike Slovenije, ki izpolnjujejo pogoje po zakonu in po zakonu, ki ureja štipendiranje, in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo v preteklem letu pred vložitvijo vloge ne presega 56 % neto povprečne plače na osebo v istem obdobju.

4. člen

Gospodarsko rast in rast stopnje delovne aktivnosti v skladu z 2. in 3. členom tega zakona ugotovi Statistični urad Republike Slovenije. Sklep o ugotovitvi, da je gospodarska rast presegla 2,5 % bruto domačega proizvoda in da je rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let presegla 1,3 odstotne točke, Vlada Republike Slovenije objavi v Uradnem listu Republike Slovenije do 30. septembra leta, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 % bruto domačega proizvoda in rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let preseže 1,3 odstotne točke.

5. člen

Ta zakon začne veljati 1. januarja 2016.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Sprememba je potrebna zaradi možnosti izbire med različnimi štipendijami, predvsem Zoisovo oziroma državno štipendijo. Želimo namreč omogočiti, da bi vlagatelj, ki vlaga vlogo za dodelitev štipendije, lahko izbral med navedenima vrstama štipendije. Predlagana sprememba bi omogočila, da se upravičenec do državne štipendije slednji odpove tudi za nazaj, vendar najdlje od začetka trenutnega šolskega oziroma študijskega leta. Na podlagi te odločitve lahko upravičenec uveljavi svojo možnost izbire med različnimi štipendijami in se odloči, da bo prejemal Zoisovo štipendijo.

K 2. členu

S predlagano novelo zakona bi podaljšali začasni ukrep omejitve otroškega dodatka za upravičence iz sedmega in osmega razreda, kar pomeni za družine, kjer povprečni mesečni dohodek na družinskega člana znaša nad 64 % povprečne neto plače. Zneski otroškega dodatka v petem in šestem razredu se povečajo za približno 10 % na raven pred uveljavitvijo varčevalnih ukrepov, pri čemer ostanejo zaradi sprostitev varčevalnih ukrepov na področju državnih štipendij za otroke v srednji šoli v družinah, kjer povprečni mesečni dohodek na družinskega člana znaša od 56 % do 64 %, zneski višji.

K 3. členu

Ne glede na 23. člen zakona so v obdobju do vključno leta, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 % bruto domačega proizvoda in hkrati rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let preseže 1,3 odstotne točke (v nadaljnjem besedilu : o. t.), do državne štipendije upravičeni državljani Republike Slovenije, ki izpolnjujejo pogoje po tem zakonu in po zakonu, ki ureja štipendiranje, in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo v preteklem letu pred vložitvijo vloge ne presega 56 % neto povprečne plače na osebo v istem obdobju. Po letu, ki sledi letu, v katerem gospodarska rast preseže 2,5 % bruto domačega proizvoda in hkrati rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let preseže 1,3 o. t., so do državne štipendije upravičeni državljani Republike Slovenije, ki izpolnjujejo pogoje po tem zakonu in po zakonu, ki ureja štipendiranje, in pri katerih povprečni mesečni dohodek na osebo v preteklem letu pred vložitvijo vloge ne presega 64 % neto povprečne plače na osebo v istem obdobju.

K 4. členu

Izpolnitev pogojev za prenehanje prehodnega ukrepa iz 2. in 3. člena predloga zakona bo na podlagi podatka o tem, da je gospodarska rast presegla 2,5 odstotka bruto domačega proizvoda in da je rast stopnje delovne aktivnosti v starostni skupini od 20 do 64 let presegla 1,3 o. t., ugotovil Statistični urad Republike Slovenije, Vlada Republike Slovenije pa bo to objavila v Uradnem listu Republike Slovenije.

K 5. členu

Ta zakon začne veljati 1. januarja 2016, saj se do 31. 12. 2015 uporabljajo določbe Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev ZUPJS-C (Uradni list RS, št. 99/13).

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

42.c člen

(1) Upravičenec se lahko odpove pravici do javnih sredstev tudi po vročitvi odločbe, s katero mu je bila priznana pravica. V tem primeru center za socialno delo izda odločbo, s katero razveljavi odločbo o priznanju pravice, s prvim dnevom naslednjega meseca, v katerem se je upravičenec odpovedal pravici ali s prvim dnevom naslednjega meseca po mesecu zadnjega plačila, če je le to bilo izplačano po mesecu, v katerem se je upravičenec odpovedal pravici.

(2) V primeru odpovedi iz prejšnjega odstavka vlagatelj ne more uveljavljati iste pravice v obdobju, za katerega mu je bila priznana pravica in ki je bila z odločbo iz prejšnjega odstavka razveljavljena.

(3) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko vlagatelj vedno uveljavlja pravico do denarne socialne pomoči oziroma otroškega dodatka, če izpolnjuje pogoje za pridobitev denarne socialne pomoči.

